

Súd: Správny súd v Košiciach
Spisová značka: KE-8S/12/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7022200089
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Daráková
ECLI: ECLI:SK:SpSKE:2024:7022200089.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Darákovovej a členov senátu JUDr. Pavla Tkáča a Mgr. Romana Die (sudca spravodajca), v právnej veci žalobcu: A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XX, XXX XX D. B., proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, Kancelária Prešov, Masarykova 10, 080 01 Prešov, v konaní o správnej žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaPO/22451/2021, ČRZ: 141684/2021 zo dňa 21.12.2021, takto

rozhodol:

I. Rozhodnutie žalovaného Centra právnej pomoci, Kancelária Prešov č. KaPO/22451/2021, ČRZ: 141684/2021 zo dňa 21.12.2021 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** žalovanému na ďalšie konanie.

II. Žalobcovi **p r i z n á v a** voči žalovanému právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

I.

1. Správnu žalobou doručenu pôvodne Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len ako „krajský súd“) dňa 28.02.2022 sa žalobca domáhal súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaPO/22451/2021, ČRZ: 141684/2021 zo dňa 21.12.2021 (ďalej aj ako „napadnuté rozhodnutie“), ktorým žalovaný nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci, a následne zrušenia napadnutého rozhodnutia, vrátenia veci žalovanému na ďalšie konanie a náhrady trov konania.

2. Podľa § 1 písm. c) a § 3 ods. 1 a 3 písm. c) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s účinnosťou od 01.06.2023 prešla právomoc výkonu správneho súdnictva z Krajského súdu v Košiciach a Krajského súdu v Prešove na Správny súd v Košiciach (ďalej aj ako „správny súd“). Z uvedeného dôvodu bolo rozhodovanie o predmetnej správnej žalobe žalobcu, v zmysle rozvrhu práce Správneho súdu v Košiciach na rok 2023 v jeho znení účinnom od 01.06.2023 vrátane jeho dodatkov, pridelené náhodným výberom senátu správneho súdu „6S“, ktorý sa v tejto veci stal zákonným sudcom.

II. Administratívne konanie

3. Žalobca doručil žalovanému žiadosť o poskytnutie právnej pomoci, ktorú následne podaním zo dňa 12.12.2022 doplnil. Z týchto písomných podaní žalobcu vyplynulo, že žiada žalovaného o poskytnutie právnej pomoci v právnej veci správnej žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 281156/2021 zo dňa 11.06.2021.

III. Napadnuté rozhodnutie

4. O žalobcovej vyššie uvedenej žiadosti rozhodol žalovaný napadnutým rozhodnutím, ktorým žalobcovi nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci v právnej veci správnej žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 281156/2021 zo dňa 11.06.2021. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia úvodom poukázal tri podmienky, ktoré musia byť splnené, aby žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci mohol byť so svojou žiadosťou úspešný, t. z. žiadateľ musí spĺňať podmienku, že sa nachádza v stave materiálnej núdze, že v prípade jeho sporu sa nejdená o zrejmu bezúspešnosť a že spor prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy, ak ho je možné vyčíslieť v peniazoch. Žalovaný poukázal na ustanovenie § 6 ods. 1 písm. c/ zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení účinnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len ako „Zákon o právnej pomoci“), podľa ktorého má žiadateľ právo na poskytnutie právnej pomoci, ak hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy (v čase vydania napadnutého rozhodnutia 623 Eur), okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch. Zo žalobcom predloženej kópie rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 281156/2021 zo dňa 11.06.2021 vyplynulo, že týmto rozhodnutím bolo potvrdené rozhodnutie správcu dane č. 179152015 zo dňa 06.10.2020, ktorým bol žalobcovi vyrubený úrok z omeškania v sume 5,41 Eur. Na základe uvedeného žalovaný ustálil, že hodnota sporu v právnej veci, v ktorej žalobca žiadal o poskytnutie právnej pomoci je vo výške 5,41 Eur. V tejto súvislosti žalovaný poukázal na rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Sžk/11/2019 zo dňa 26.06.2019, sp. zn. 2Sžk/20/2019 zo dňa 05.11.2019 a sp. zn. 1Sžk/58/2020 zo dňa 29.09.2021, v ktorých bol Najvyšším súdom SR prezentovaný záver, že aj prípady v rámci správneho súdnictva, v ktorých sa žiada o poskytnutie právnej pomoci je potrebné posudzovať vo vzťahu k splneniu podmienky hodnoty sporu. Z uvedeného podľa žalovaného vyplynulo, že hodnota sporu v rámci správneho súdnictva, v ktorom žalobca žiadal o priznanie právnej pomoci, sa dá vyčíslieť v peniazoch, keďže jeho predmetom je preskúmanie zákonnosti rozhodnutí daňových orgánov vo veci vyrubeného úroku z omeškania vo výške 5,41 Eur a táto hodnota neprevyšuje hodnotu minimálnej mzdy (623 Eur v čase vydania napadnutého rozhodnutia) a žalobca teda nesplnil podmienku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6 ods. 1 písm. c/ Zákona o právnej pomoci. Žalobca teda nesplnil jednu z troch kumulatívnych podmienok na poskytnutie právnej pomoci a keďže nesplnenie hoci len jednej z podmienok má za následok nepriznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, žalovaný žalobcovi v predmetnej veci nárok na priznanie právnej pomoci nepriznal.

5. V ďalšom texte napadnutého rozhodnutia žalovaný uviedol, že sa zaoberal tiež možnosťou aplikácie § 5b ods. 6 Zákona o právnej pomoci. Žalovaný skonštatoval, že nepristúpil k aplikácii predmetného ustanovenia, keďže predpokladom jeho aplikácie je kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to že ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, a teda ide o vec, kde je poskytnutie právnej pomoci celospoločensky žiaduce. V danom prípade však s ohľadom na výšku vyrubeného úroku z omeškania, predmetnú vec podľa žalovaného v žiadnom prípade nemožno považovať za vec celospoločenského významu. Žalovaný záverom odôvodnil nepriznanie predbežnej právnej pomoci, keďže žalobcovi nehrozilo zmeškanie lehoty z dôvodu, že žalobca podal správnu žalobu predtým než požiadal o poskytnutie právnej pomoci vo veci správneho súdneho konania iniciovaného ním podanou správnu žalobou.

IV. Správna žaloba

6. Žalobca po doručení napadnutého rozhodnutia inicioval súdny prieskum napadnutého rozhodnutia podaním správnej žaloby. Žalobca považoval odôvodnenie napadnutého rozhodnutia za nesprávne, keďže podľa žalobcu úrok z omeškania jemu ako osobe nebolo možné vyrubiť a v danom prípade nejde o hodnotu sporu, keďže zákonnosť sa nedá vyčíslieť. Výška minimálnej mzdy podľa žalobcu nie je podstatná, keďže napadnuté rozhodnutie je nezákonné. Napadnuté rozhodnutie žalovaného podľa žalobcu trpí vadami nesprávneho právneho posúdenia podľa § 191 ods. 1 písm. c/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení účinnom do 30.06.2023 (ďalej len ako „SSP“), nedostatočne zisteného skutkového stavu (§ 191 ods. 1 písm. e/ SSP), skutkový stav je v rozpore s administratívnym spisom (§ 191 ods. 1 písm. f/ SSP) a došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom

verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia (§ 191 ods. 1 písm. g/ SSP).

V. Vyjadrenia účastníkov konania

7. K správnej žalobe sa písomným podaním zo dňa 03.10.2022 vyjadril žalovaný, ktorý vo svojom vyjadrení uviedol, že zotrúva na skutkových a právnych záveroch uvedených v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Zdôraznil, že predpokladom priznania nároku na právnu pomoc je kumulatívne splnenie troch zákonom stanovených podmienok podľa § 6 Zákona o právnej pomoci a povinnosťou žalovaného je skúmať ich splnenie. V tejto súvislosti poukázal na zmysel podmienky „hodnoty sporu“ a tiež na rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 4Sžk/3/2021 zo dňa 16.12.2021, v ktorom Najvyšší správny súd SR uviedol, že: „ ... o hodnote sporu na účely posúdenia splnenia podmienok pre poskytnutie právnej pomoci sa môže hovoriť aj v prípade správneho súdnictva. Napriek tomu, že predmetom konania je posúdenie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, ktoré nemožno vyčísliť v peniazoch, v prípade, ak výrok rozhodnutia správneho orgánu obsahuje jasne určenú, fixnú výšku peňažného plnenia, túto možno pre účely aplikácie § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci vnímať ako hodnotu sporu.“ Žalovaný tiež poukázal na účel Zákona o právnej pomoci, na skutočnosť, že žalobca svoje žalobné body bližšie neodôvodnil a mal za to, že napadnuté rozhodnutie je správne a zákonné, na základe čoho navrhol správnu žalobu zamietnuť.

8. K vyjadreniu žalovaného sa písomným podaním (replika) zo dňa 20.12.2022 vyjadril žalobca, ktorý v replike kritizoval obsah vyjadrenia žalovaného a okrem ďalších všeobecných tvrdení poukázal na uznesenie Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 5Sžk/13/2021, v ktorom Najvyšší správny súd SR vyslovil v súvislosti s otázkou určenia hodnoty sporu vo veciach patriacich do správneho súdnictva iný záver v porovnaní s doterajšou rozhodovacou praxou a v súlade s argumentmi žalobcu v predmetnej veci.

9. K replike žalobcu sa žalovaný po výzve krajského súdu duplikou nevyjadril.

VI. Vyhlásenie rozsudku

10. V dôsledku reorganizácie súdnictva a vzniku Správneho súdu v Košiciach následne už konal vo veci senát správneho súdu 6S.

11. Keďže správny súd nezistil žiadny z dôvodov, pre ktorý by bolo v predmetnej veci nevyhnutné nariadiť pojednávanie v zmysle § 107 ods. 1 písm. a/ až e/ SSP, rozhodol v predmetnej veci bez nariadenia pojednávania (§ 107 ods. 2 SSP) postupom podľa § 137 ods. 4 SSP verejným vyhlásením rozsudku dňa 16.12.2024, ktorým zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie s tým, že žalobcovi priznal voči žalovanému právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania. Oznámenie o termíne verejného vyhlásenia rozsudku dňa 16.12.2024 bolo zverejnené na webovej stránke a úradnej tabuli správneho súdu v súlade s § 137 ods. 4 SSP dňa 05.12.2024.

VII. Právne východiská

12. V súvislosti s plnením úloh správneho súdnictva v spojení so súdnym prieskumom napadnutého rozhodnutia a predmetnej správnej žaloby podanej žalobcom správny súd na tomto mieste poukazuje na príslušajúce ustanovenia Správneho súdneho poriadku, konkrétne na ustanovenia § 2, § 6 ods. 1, § 6 ods. 2 písm. a/, § 177 a nasl. SSP.

13. Podľa § 493e zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení účinnom od 01.07.2023, konania začaté a neskončené do 30. júna 2023 sa dokončia podľa tohto zákona v znení účinnom do 30. júna 2023; ustanovenie § 493f tým nie je dotknuté.

14. Podľa § 191 ods. 1 SSP, správny súd rozsudkom zruší napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy, ak

c) vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci,

e) zistenie skutkového stavu orgánom verejnej správy bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci,

f) skutkový stav, ktorý vzal orgán verejnej správy za základ napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia, je v rozpore s administratívnymi spismi alebo v nich nemá oporu,

g) došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia vo veci samej.

15. Podľa § 191 ods. 6 SSP, právnym názorom, ktorý vyslovil správny súd v zrušujúcom rozsudku, je orgán verejnej správy v ďalšom konaní viazaný. Ak orgán verejnej správy v ďalšom konaní nepostupoval v súlade s právnym názorom správneho súdu a správny súd opätovne zrušil rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy z tých istých dôvodov, môže správny súd i bez návrhu v zrušujúcom rozsudku uložiť orgánu verejnej správy pokutu.

16. Podľa § 167 ods. 1 SSP, správny súd prizná žalobcovi voči žalovanému právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, ak mal žalobca vo veci celkom alebo sčasti úspech.

17. Podľa § 3 ods. 1 písm. a/ Zákona o právnej pomoci, tento zákon sa vzťahuje na poskytovanie právnej pomoci v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach, rodinnoprávných veciach, v konaniach o oddĺžení podľa osobitného predpisu, v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v týchto veciach aj v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len vnútroštátne spory).

18. Podľa § 6 ods. 1 Zákona o právnej pomoci, fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

a) jej príjem nepresahuje 1,4 násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,

b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a

c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.

VIII. Právne posúdenie a závery správneho súdu

19. Ako už bolo uvedené vyššie v texte tohto rozhodnutia, na to aby bol žiadateľ úspešný so svojou žiadosťou o priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, musí kumulatívne splniť tri podmienky uvedené v § 6 ods. 1 Zákona o právnej pomoci. Žalovaný v rámci právneho posúdenia žiadosti žalobcu dospel k záveru o nesplnení podmienky podľa § 6 ods. 1 písm. c/ Zákona o právnej pomoci, teda že hodnota sporu je vyčísliteľná v peniazoch a táto hodnota sporu neprevyšuje hodnotu minimálnej mzdy, čo odôvodnil opierajúc sa o judikatúru Najvyššieho súd SR tým, že v správnom súdnom konaní, pre ktoré žalobca žiadal o poskytnutie právnej pomoci, je preskúmané rozhodnutie, ktorým Finančné riaditeľstvo SR potvrdilo rozhodnutie správcu dane, ktorým bol vyrubený úrok z omeškania v konkrétnej fixnej sume. Keďže žalovaný, s ohľadom na uvedené, splnenie ďalších podmienok už neskúmal a z obsahu správnej žaloby vyplynulo, že žalobca namietal nesprávne právne posúdenie žalovaným len vo vzťahu k vyhodnoteniu splnenia podmienky podľa § 6 ods. 1 písm. c/ Zákona o právnej pomoci, správny súd vyhodnotil ako kľúčové a zásadné v predmetnej veci, či žalovaný správne právne vec posúdil, ak dospel k záveru, že žalobca nesplnil podmienku podľa § 6 ods. 1 písm. c/ Zákona o právnej pomoci.

20. Správne mu súdu je známa skoršia rozhodovacia prax, kedy boli obdobné právne veci súdmi v správnom súdnictve vyhodnocované so záverom, že v správnom súdnictve ide o prieskum zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy a hodnotu sporu nemožno vyčíslieť v peniazoch. Rovnako tak je správne mu súdu známy následný posun v rozhodovacej praxi, v rámci ktorého bol ako súladný so zákonom hodnotený záver, že v správnom súdnictve možno za určitých podmienok hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch. Daný stav viedol následne k tomu, že zodpovedanie právnej otázky, či je rozhodnutie správneho orgánu ukladajúce povinnosť zaplatiť určitú sumu taký predmet konania v správnom súdnictve, ktorého hodnotu možno vyčíslieť v peniazoch na účely § 6 ods. 1 písm. c/ Zákona o právnej pomoci bolo uznesením sp. zn. 5Sžk/13/2021 zo dňa 10.11.2022, na ktoré pravdepodobne

poukazoval aj žalobca vo svojej replike, predložené na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu Najvyššieho správneho súdu SR (ďalej len ako „veľký senát“), ktorý prijal k tejto otázke záver v rozsudku sp. zn. 19SVs/3/2022 zo dňa 30.01.2024.

21. Veľký senát v rozsudku sp. zn. 19SVs/3/2022 zo dňa 30.01.2024 okrem iného uviedol, že: „... veľký senát však zastáva názor, že na účely § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci nie je možné v správnom súdnictve vyčísliť hodnotu sporu ani v prípade povinnosti stanovenej rozhodnutím správneho orgánu na zaplatenie určitej sumy, ...“. Uvedený záver veľký senát odôvodnil tromi dôvodmi, a to predmetom konania/sporu v správnom súdnictve, úmyslom zákonodarcu a ústavnými princípmi.

22. K predmetu konania v správnom súdnictve veľký senát v bodoch č. 17 a 18 spomenutého rozsudku sp. zn. 19SVs/3/2022 zo dňa 30.01.2024 uviedol, že:

„17. Veľký senát v prvom rade v súvislosti s otázkou predmetu sporu v správnom súdnictve ustálil, že primárnou úlohou správneho súdnictva je poskytovať ochranu právam a právom chráneným záujmom fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (§ 2 ods. 1 SSP). Túto ochranu však správne súdnictvo nezabezpečuje tým, že priamo rozhoduje o subjektívnych právach účastníkov súdneho konania, ale tým, že preskúmava výsledky činnosti orgánov verejnej správy, ktorými dochádza k zásahom do základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb (§ 2 ods. 2 SSP). Predmetom konania/sporu v rámci správneho súdnictva je teda „zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy,“ poskytovanie ochrany pred nečinnosťou a rozhodovanie v ďalších veciach určených zákonom (§ 6 ods. 1 SSP). Takto formulovaný predmet sporu/konania v správnom súdnictve nie je možné vyčísliť v peniazoch, hoci sa môže týkať aj konkrétnej finančnej povinnosti alebo finančného nároku.

18. Predmetom sporu v správnom súdnictve je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu (hoc aj peňažne neoceniteľné), pričom len sekundárne je správnym súdnym konaním dotknutá aj konkrétna a vymedzená finančná povinnosť uložená administratívnym rozhodnutím.“

Veľký senát v súvislosti s neoceniteľnosťou predmetu konania v správnom súdnictve v bode č. 19 spomenutého rozsudku poukázal tiež na spôsob výpočtu základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v konaniach podľa SSP a tiež spôsob určenia súdneho poplatku v správnom súdnictve.

23. K úmyslu zákonodarcu veľký senát v bodoch č. 21 až 24 spomenutého rozsudku sp. zn. 19SVs/3/2022 zo dňa 30.01.2024 uviedol, že:

„20. Veľký senát tiež ustálil, že nebolo cieľom a ani úmyslom zákonodarcu, ktoré boli pretavené do § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci, aby bol predmet sporu v správnom súdnictve vyčíslňovaný v peniazoch. Z dôvodovej správy k zákonu o poskytovaní právnej pomoci (osobitná časť k § 6 až 8) možno vyvodit', že prechod od bezplatného právneho poradenstva k poskytovaniu právnej pomoci na základe vymedzených podmienok „predstavuje zlepšenie minimálnej právnej ochrany, ktorú zakotvuje Ústava Slovenskej republiky. Štát žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do práva na súdnu a inú právnu ochranu. Práve naopak, preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti.“ Právo na poskytnutie právnej pomoci zákonodarcu previazal s tromi podmienkami (i) stavom materiálnej núdze žiadateľa, (ii) absenciou zrejmej bezúspešnosti sporu a (iii) hodnotou sporu prevyšujúcou minimálnu mzdu v prípade sporov s oceneľnou hodnotou sporu.

21. Pri podmienke hodnoty sporu „návrh predkladateľa vychádza z logickej premisy, aby náklady, ktoré štátu vzniknú v súvislosti s poskytovaním právnej pomoci neboli v zjavnom negatívnom pomere k celkovej hodnote sporu. Predpokladá sa, že v takýchto prípadoch by účastník ani inak nevyužil odbornú právnu pomoc, a to z hľadiska jej ekonomickej neefektívnosti. Vyňaté sú spory, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslit' v peniazoch.“

22. Uvedenú úvahu zákonodarcu je podľa veľkého senátu potrebné vnímať v kontexte princípu bezrozpornosti právneho poriadku. V občianskoprávných sporoch totiž zákon v zásade zakotvuje len fakultatívne právne zastúpenie (§ 24 až § 28 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, ďalej len „OSP“; čl. 13 ods. 1 a 2 a § 89 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“). Inými slovami, neposkytnutie právnej pomoci osobe v núdzi v bežných civilných sporoch s ohľadom na hodnotu sporu nespôsobuje nemožnosť nárok uplatniť na súde, a teda neobmedzuje prístup k súdu. Ale reflektuje na logickú úvahu, že ide o spor, kde by si bežná fyzická osoba pravdepodobne ne zvolila právne zastúpenie z dôvodu neefektívnosti a svoj nárok by prípadne uplatnila na súde bez využitia právneho zastúpenia. Právna úprava umožňujúca osobe uplatniť jej nárok nižšej hodnoty na súde i

keď bez právneho zastúpenia, pokiaľ pre nezastúpenú osobu garantuje primerané procesné uľahčenia (poučovacia povinnosť), nevytvára diskonformitu s čl. 46 ods. 1 Ústavy (OROSZ, L.; SVÁK, J. a kol.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, str. 603).

23. V správnom súdnictve je však situácia odlišná, keďže požiadavka právneho zastúpenia je a bola aj v minulosti vo väčšinovej agende obligatórna (§ 250a OSP; § 49 ods. 1 SSP). Nesplnenie povinnosti právneho zastúpenia v konaní pred správnym súdom je pritom sankcionované odmietnutím žaloby (§ 98 ods. 1 písm. f) SSP). Osoba v núdzi preto nemá pred sebou voľbu, či svoj nárok uplatní s využitím alebo bez využitia právnej pomoci. Nejde teda o ekonomickú úvahu či úvahu založenú na princípe efektivity. Neposkytnutie právnej pomoci pre osobu vo finančnej núdzi v správnom súdnictve de facto znamená stratu možnosti žalovať - brániť svoje právo a zamedzuje sa jej tým prístup k súdu.

24. Výklad, v zmysle ktorého by bolo možné v správnom súdnictve podmieňovať poskytnutie právnej pomoci hodnotou sporu a v konečnom dôsledku znemožniť účastníkovi konania aspoň jeden stupeň súdneho prieskumu, by tak bol v rozpore so zákonodarcom deklarovaným cieľom (i) zlepšenia minimálnej právnej ochrany osôb v núdzi, (ii) negatívne by zasahoval do práva na súdnu a inú právnu ochranu osôb v núdzi a (iii) odkazoval by na predpoklad a ekonomickú úvahu/rozhodnutie, ktoré účastníci konania v správnom súdnictve bez rizika straty sporu (a tým akceptovania zásahu do svojich základných práv a slobôd) nemajú.“

24. K ústavným princípom veľký senát v bodoch č. 27 až 31 spomenutého rozsudku sp. zn. 19SVs/3/2022 zo dňa 30.01.2024 uviedol, že:

„27. Vychádzajúc z čl. 46 ods. 1 Ústavy má každý právo na prístup k súdu. Toto právo je čl. 46 ods. 2 Ústavy rozšírené a konkretizované ako právo na prístup k súdu oprávnenému preskúmať zákonnosť rozhodnutia orgánu verejnej správy, pričom z právomoci súdu nemôže byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Právo na prístup k súdu vymedzené v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy bližšie vymedzujú osobitné právne predpisy (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 Ústavy). Toto právo môže podliehať rôznym obmedzeniam, ktoré však musia spĺňať prísne ústavné požiadavky - musia sledovať legitímny cieľ, musia byť primerané a nesmú odopierať podstatu a zmysel ústavne garantovaných práv (čl. 13 ods. 4 Ústavy). Podstatou práva na prístup k súdu v rámci správneho súdnictva vymedzeného v čl. 46 ods. 2 Ústavy je pritom umožniť tomu, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, ak sa takéto rozhodnutie týka základných práv a slobôd. Teda umožniť dotknutej osobe brániť sa voči zásahu do svojich základných práv a slobôd výkonom verejnej moci zo strany orgánov verejnej správy.

28. V právnom poriadku možno nájsť viacero obmedzení týkajúcich sa práva na prístup k súdu. Vo všeobecnosti ide najmä o súdne a iné poplatky (zákon o súdnych poplatkoch), či právnu úpravu lehôt (napr. § 181 ods. 1 až 4 SSP). Správne súdnictvo je v porovnaní s inými časťami súdnej sústavy (civilné a trestné súdnictvo) špecifické aj osobitným obmedzením prístupu k súdu - široko formulovanou povinnosťou právneho zastúpenia (§ 49 ods. 1 SSP). Obligatórne právne zastúpenie sa pritom v podstatnej časti súdnych sporov v rámci správneho súdnictva nevzťahuje len na konanie o kasačnej sťažnosti (ako osobitného opravného prostriedku smerujúceho najvyššej súdnej inštancii v rámci správneho súdnictva), ale už na konanie pred správnym súdom.

29. Kasačný súd už opakovane judikoval, že požiadavka obligatórneho právneho zastúpenia nie je samoučelná, ale „... vyplýva z povahy správneho súdnictva, v ktorom sa preskúmava zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov. V prejednávanej veci je povinnosť kvalifikovaného právneho zastúpenia daná tak v konaní pred krajským súdom, ako aj v kasačnom konaní, pričom táto legitímna požiadavka má prispieť k profesionalite konania a sleduje sa ňou v prvom rade ochrana práv žalobcu, resp. sťažovateľa, ako účastníkov súdneho preskúmovacieho konania, v ktorom sa v rozhodujúcej miere riešia právne otázky a medzi účastníkmi je často sporným len výklad právnych predpisov“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Asan 29/2019 zo dňa 11. decembra 2019, bod 18, obdobne tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžfk 28/2019 zo dňa 11. júla 2019, sp. zn. 5 Sžfk 27/2018 zo dňa 12. septembra 2019 a iné). Uvedený záver veľký senát nespochybňuje, ale pripomína, že hoci samotná požiadavka právneho zastúpenia v správnom súdnom konaní, i keď obmedzujúca prístup k súdu, nie je rozporná s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy a ani s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), môže sa takou stať v prípade excesívneho, formalistického uplatňovania bez ohľadu na ňou sledovaný legitímny cieľ, podmienku primeranosti a požiadavku zachovania podstaty práva na spravodlivý proces (mutatis mutandis rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci DYLUŠ proti Poľsku zo dňa 23. septembra 2021, sťažnosť č. 12210/14, body 41 až 42, 45 a 46, ako aj WILLEMS a GORJON proti Belgicku zo dňa 21. septembra 2021, sťažnosť č. 7420916 a 3 ďalšie, body 85 až 88).

30. Pokiaľ zákonodarca zavádza požiadavku obligatórneho právneho zastúpenia v súdnom konaní, s ohľadom na podstatu práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy (teda zachovanie efektívnej a reálnej možnosti prístupu účastníka konania k súdu), vzniká mu pozitívna povinnosť zabezpečiť potrebnú právnu pomoc osobám, ktoré si ju nemôžu dovoliť. Teda musí zabezpečiť, aby požiadavka právneho zastúpenia (či právneho vzdelania) nezabraňovala osobám nedisponujúcim dostatkom finančných prostriedkov domáhať sa svojich práv na súde (HUSSEINI, F.; BARTOŇ, M.; KOKEŠ, M.; KOPA, M. a kol.: Listina základných práv a svobod. Komentár. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 1058; OROSZ, L.; SVÁK, J. a kol.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, str. 603-604).

31. Výklad vylučujúci možnosť priznať právnu pomoc osobám v núdzi s ohľadom na tvrdenú nízku hodnotu predmetu sporu v správnom súdnictve má za následok odmietnutie spravodlivosti vo vzťahu k týmto osobám a znemožnenie ich prístupu k súdu. A to nie len pri osobitných opravných prostriedkoch v správnom súdnictve (pri podaní kasačnej sťažnosti), ale odníma im možnosť vôbec žalovať zákonnosť rozhodnutia pred správnym súdom. Tento stav podľa veľkého senátu zasahuje do podstaty práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy. A to aj vo vzťahu k takým rozhodnutiam správnych orgánov, ktorými dochádza k ukladaniu peňažných povinností, a teda aj do zásahu do práva týchto osôb na majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy.“

25. Záverom veľký senát v bode č. 33 rozsudku sp. zn. 19SVs/3/2022 zo dňa 30.01.2024 zhrnul svoje závery nasledovne: „Na základe doteraz uvedenej argumentácie preto veľký senát uzatvára, že na účely § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci je potrebné považovať predmet správneho súdneho konania (sporu) za taký, ktorého hodnotu nie je možné vyčíslieť v peniazoch, a to aj v prípade, ak je predmetom správneho súdneho prieskumu rozhodnutie správneho orgánu ukladajúce povinnosť zaplatiť určitú sumu. Veľký senát sa stotožnil s predkladajúcim senátom v tom, že je potrebné sa odchyliť pri riešení nastolenej právnej otázky od doterajšej rozhodovacej činnosti kasačného súdu (bod 11 tohto rozsudku).“

26. Správny súd v tejto súvislosti uvádza, že závery veľkého senátu uvedené v odôvodnení rozsudku sp. zn. 19SVs/3/2022 zo dňa 30.01.2024 a citované v tomto rozhodnutí si plne osvojil, tvorili podklad rozhodnutia v predmetnej veci a v plnej miere na ne odkazuje.

27. Správny súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru o dôvodnosti podanej správnej žaloby v časti, v ktorej žalobca namietal nesprávne právne posúdenie veci žalovaným. Napadnuté rozhodnutie žalovaného vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď žalovaný pri posúdení žiadosti žalobcu o poskytnutie právnej pomoci aplikoval správny právny predpis (Zákon o právnej pomoci) a jeho ustanovenie § 6, avšak ustanovenie § 6 ods. 1 písmeno c/ tohto zákona bolo nesprávne vyhodnotené tak, že rozhodnutie Finančného riaditeľstva SR, ktorého preskúmania sa žalobca domáhal pred správnym súdom v inom konaní správnu žalobou, vo vzťahu ku ktorej žiadal o poskytnutie právnej pomoci, je rozhodnutím, ktorého hodnotu sporu je možné vyčíslieť v peniazoch, čo je v rozpore s vyššie uvedenými závermi veľkého senátu.

28. V súvislosti s ďalšími bodmi správnej žaloby, v ktorých žalobca namietal nedostatočné zistenie skutkového stavu, rozpore skutkového stavu s administratívnym spisom a podstatné porušenie ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia, správny súd uvádza, že tieto žalobné body vyhodnotil ako nedôvodné, keďže žalobca ich žiadnym spôsobom bližšie neodôvodnil a správny súd v rámci súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré predchádzalo jeho vydaniu neidentifikoval naplnenie ani jedného z týchto dôvodov, ktoré by následne ako ďalšie mohli privodiť záver o splnení podmienky na zrušenie napadnutého rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. e/ a g/ SSP.

29. Správny súd teda dospel s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti ku konečnému záveru, že správna žaloba je dôvodná, keďže napadnuté rozhodnutie žalovaného vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, čím došlo k splneniu podmienky na zrušenie napadnutého rozhodnutia žalovaného podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP, na základe čoho správny súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku I. tohto rozsudku.

30. V ďalšom konaní bude úlohou žalovaného opätovne vec právne posúdiť a postupovať podľa záverov veľkého senátu prezentovaných v tomto rozhodnutí, podľa ktorých na účely § 6 ods. 1 písm. c/ Zákona právnej pomoci nie je možné v správnom súdnictve vyčíslieť hodnotu sporu ani v prípade povinnosti stanovenej rozhodnutím správneho orgánu na zaplatenie určitej sumy. V tejto súvislosti správny súd upozorňuje žalovaného na ustanovenia § 191 ods. 6 SSP, podľa ktorého je viazaný právnym názorom správneho súdu vysloveným v tomto rozhodnutí.

31. O náhrade trov konania správny súd vzhľadom na celkový úspech žalobcu v konaní rozhodol v súlade s ust. § 167 ods. 1 SSP vo výroku II. tak, že žalobcovi priznal právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania voči žalovanému.

32. Rozhodnutie bolo prijaté senátom správneho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú možno podať na Správnom súde v Košiciach v lehote jedného mesiaca od doručenia tohto rozhodnutia. Zmeškanie uvedenej lehoty nemožno odpustiť.

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 SSP (ktorému správnomu súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisová značka konania) uviesť

- a) označenie napadnutého rozhodnutia,
- b) údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené,
- c) opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"),
- d) návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

Podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí správnomu súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Správny súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. K podaniu kolektívneho orgánu musí byť pripojené rozhodnutie, ktorým príslušný kolektívny orgán vyslovil s podaním súhlas.

Kasačnú sťažnosť možno podľa § 440 ods. 1 SSP odôvodniť len tým, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že

- a) na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu,
- c) účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred správnym súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie,
- e) vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený správny súd,
- f) nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- g) rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,
- h) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu,
- i) nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo
- j) podanie bolo nezákonne odmietnuté.

Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v § 440 ods. 1 písm. g) až i) SSP sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podanie pred správnym súdom.

V kasačnej sťažnosti nemožno uplatňovať nové skutočnosti a dôkazy okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podanej kasačnej sťažnosti. Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

Kasačná sťažnosť nemá odkladný účinok, ak SSP neustanovuje inak.

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom.

Uvedená povinnosť neplatí, ak

- a) má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d),
- c) je žalovaným Centrum právnej pomoci.